

njenih dejanjih in po dejanjih njenih voditeljev in ne potrebujemo nobenega zastopnika iz učiteljskih vrst nikjer, če vemo, da so strankini voditelji sami prijatelji učiteljstva in upoštevajo ter se ravnaajo po sklepih organiziranega učiteljstva pri reševanju učiteljskih in šolskih vprašanj. Tudi klerikalna stranka je imela v povsod vse polno v zastopih zastopnikov učiteljev, in vendar je nastopala na shodih in v časopisih proti učiteljstvu na enak način, kakor nastopa sedaj poslanec Brandner in „Jugoslavija“ kar odločno ubija naše simpatije do stranke in do lista.

— **Železniške zveze z Rogaško Slatino za pokrajinsko skupščino UJU.** (Iz Jugosl. kondukterja „Odhod“ tja iz Ljubljane: 5.18, 12.06, 17.35 — Zidani most: 6.52, 13.42, 19.09 — Celje: 7.46, 14.40, 20.04 — Grobelno: 8.23, 15.20, 20.41 — Rogaška Slatina: 9.40, 17. — 21.57. **Stranske proge: Jesenice:** 8.44 — Kranj: 9.43 — Ljubljana: 10.30 (zveza: 12.06) — Kočevje: 5.05, 11.22, Grosuplje: 6.58, 13.16, Ljubljana: 8.05, 14.13 (zveza: 12.06, 17.35) — Metlika: 9.48, Novo mesto: 5.15, 11.35, Grosuplje: 7.08, 13.16, Ljubljana: 8.05, 14.13 (zveza 12.06, 17.35) — Rakek: 9.18, Ljubljana: 10.45 (zveza: 12.06, 17.35) — Maribor: 5.30, 10.15, 16.50, Pragersko: 6.02, 10.47, 17.22, Grobelno: 7.07, 11.49, 18.28 (zveza: 8.23, 15.20, 20.41). **Odhod nazaj:** Rogaška Slatina: 5.24, 13.24, 19.04; Grobelno: 6.45, 14.45, 20.13; Ljubljana: 10.41, 20.30, 3.03.

— **Pričetek šolskega leta 1921-22 na ljubljanskih šolah.** Od višjega šolskega sveta smo prejeli sledeče uradno obvestilo: Na številna vprašanja naznanja višji šolski svet, da se prične šolsko leto 1921-22 na vseh šolah nepreklicno dne 14. septembra 1921 z običajno skupno službo božjo, z naznanitvijo urnika in z objavljenjem disciplinarnih predpisov in dne 15. septembra z rednim šolskim poukom v polnem obsegu. Vpisovanja in razni izpiti se morajo opraviti že poprej, izvzeti sta samo prva in druga deška osnovna šola (na Ledini in na Cozjovi cesti) državni učiteljski z vadicama in licej, kjer se prične šolsko leto teden dni kasneje, ker bodo na teh šolah pripravljena nočišča za obiskovalce veleseljstva.

— **Kulturni boj.** Porotna javna razprava dne 7. septembra 1921 ob 9. uri v Ljubljani. Nadučitelj Josip Lapajne proti uredniku „Slovenca“. Zanimiva slika borbe kmečkega učiteljstva.

— **Knjižico za mladino o kralju Petru in kralju Aleksandru** pripravila tovariš Hren v Studencih pri Mariboru, kakor nam sporoča. Ako se peča še kateri izmed tovarišev s to zadevo, naj stopi z njim v stik.

— **Dvajsetletni jublanti in jublante ljubljanskega učiteljskega v šolskem delu** se snidejo 3. septembra 1921 v Rogaški Slatini ter imajo zvečer skupni sestanek. Priidejo tudi odposlanci hrvaških tovarišev in tovarišic, ki so z nami vred priredili pred 20 leti skupno abiturijentsko veselico. Za prenočišča je preskrbljeno.

— **Tridesetletnico** mature obhajajo v soboto oz. nedeljo, dne 3. in 4. septembra v Rogaški Slatini naslednji maturanti mariborskega učiteljskega iz l. 1891: Beziak Simon, Čeh Fran, Černez Ludovik, Černelc Fran, Lesjak Martin, Majhen Ivan, Pečnik Josip in Šerbak Ivan — brez oficijelnega sporeda. Prijatelji dobro došli!

— **Učne knjige za meščanske šole.** Na razna vprašanja, kaj bo s Čitankami in Zgodovino v prihodnjem šolskem letu, polasnjujem nastopno: **Brinarjeva Čitanka za meščanske šole**, III. del, se že natiskuje ter bo dovršena najbrž že tekom prihodnjega meseca. **Rokopis IV. dela Čitanke za meščanske šole** (za nastavne razrede) je predložen v aprobacijo. **Brinarjeva Zgodovina za meščanske šole**, izide tekom prihodnjega šolskega leta. — J. B.

— **Društvo „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“** je povišalo zavarovalnino in s tem tudi prispevke. Po vsakem umrlem udu se izplača 8000 a. K ali 2000 j. K. Prispevki znašajo za vsak smrtni slučaj 10 a. K ali 2.50 j. K. Ta polne pristojbine 20 a. K ozir. 5 j. K. Ta polni višica velja od 199. smrtnega slučaja dalje. Dne 26. septembra t. l. se vrši občni zbor. Vsi dosedanja udi, kateri hočejo še naprej ostati pri društvu, naj do tega dne poravnajo svoj dolg, sicer se izbrisajo. Vsa smrtni slučaj se bode objavil v „Učiteljskem Tovarišu“. Kdor hoče natančnega pojasnila, koliko se dolguje ali koliko ima vpisanega v dobro, naj se obrne na Viktor Phillipeka, ravnatelja v p. v Mariboru, Trg Svoboda 3, ali pa na Davorina Vodenika, nadučitelja v Mariboru, Gosposka ulica 46. Za odgovor se naj priloži znamka. Da se prihrani nekaj poštne, lahko več udov eni in iste šole ali okraja vpošlje udnino skupno na

eni nakaznici, samo ob robu naj se označi ime in svota posameznega plačnika.

— **Dogovore omejevanja učiteljstva.** Dne 14. avgusta t. l. je priredilo učiteljstvo v obmejni Svedini šolsko slavnost, ki je nad vse pričakovane krasno uspela. Nabitno polna dvorana občinstva vseh stanov in tudi iz sosednih krajev je pričala, da zna tudi obmejno ljudstvo ceniti naporno delo učiteljstva. Solski voditelj tov. Hauptman je v krasno zasnovanem govoru povdarjal namen in pomen š. prireditve in utemeljeval veliko vzgojno vrednost vzajemnega delovanja doma s šolo v edin sprepeh naše ljubljene mladine. — Solza radosti je grosila marsikatero oko pri pogledu na malčke; smrečno priokuharice „Mlade vojake“, junaške „Male kuharice“, ljubko „Rdečo kapico“ in ubrano pojoični zbor „Gozdnih vil“. Tudi starejši učenci so izvrstno rešili svojo nalogo v igrah „Zapeljivec“ in „Dva brata“. — Prireditve ni le kronal velik moralčen, temveč tudi prav znaten materialen uspeh, ki se bo uporabil za nakup š. potrebin.

— **Poziv učiteljstvu.** Pitanje telesnega zdravlja naše dece kao osnovice zdrave i jake narodne budućnosti spada u red jednih od najvažnijih pitanja današnjega vremena i potrebe, da se ovo pitanje reši u jednoj podpunoj harmoniji duševnoga vaspitanja. Tome pitanju drugi i veliki narodi podavaju veliku važnost kao i duševnom obrazovanju. I sastavni deo našega školskega obrazovanja jeste i mora da bude pitanje telesnoga vaspitanja (gimnastike) u našim školama. Tim pitanjem bavim se od svoje mladosti, nastojeći, da pojm tu telesnoga zdravlja podam istu važnost kao i pojmu duševnoga zdravlja. Dolazeć u vezu sa učiteljstvom, razgovarajuć s njim došao sam do uverenja, da krivnja zanemarenosti ovega pitanja i ako važnoga za zdravlje roda našega, leži u tom što učiteljstvo nije u učiteljskim školama bilo nikako ili vrlo malo u tom predmetu vaspitano, tako da bi nakon svršene učiteljske škole mogio nastavljati i predavati. Opći deo učiteljstva koji se kreće u našim sokolskim redovima nastojalo je da u zadruci s našim Sokolstvom to pitanje pokrene i dade mu važnost. Vreme slobode i slobodne države zahteva od nas vaspitača naroda, da rod naš napravimo telesno zdravim i duševno jakim, sposobnim i ako brojem malen, al dušom i telom jak da zauzme mesto među velikim narodima. Istorija naša daje nam zato potpuno pravo. I ako u radu našem nismo zaostali drugim pravcima, tako nećemo da zaostanemo ni u ovom pravcu. I zato smo pokrenuli pitanje zajedničkoga rada: Škole i Sokolstva, jer smo svesni da samo potem škole može da se položi zdrav temelj telesne jačine koje će kasnije da primi Sokolstvo da ga izgradi, učvrsti i stvori. Da tome pomognem u radu sam za stvaranju udbenika za telesno obrazovanje u osnovnim školama. Nakon izrade udbenika poslat ću ga na odobrenje Ministarstvu Prosvete. Kod rada udbenika osnovni princip mi je bio podati u ruke učitelstvu takovu knjigu i metodski obradjen, da pojedinac koji se nije bavio tim pitanjem može nakon pročitavanja i uz pomoć pedagoškog znanja raditi taj predmet ne samo u školi nego i u Sokolstvu. Veliku važnost polažem na dečje igre. I cilj je ovome razvu da mi učiteljstvo pomogne u ovome radu t. j. da mi pošalje narodne igre kako se igraju u pojedinom kraju te da ih uvrstim u udbenik. Zato molim učiteljstvo koje zna takove igre, da mi ih napiše i pošalju. Ujedno javljam učiteljstvu koje se bavi prosvetnim radom u Sokolstvu il koje se u opšte hoće da upozna s tim delom našega rada, da je izišla moja knjiga: „Sokolska prosveta u društvu i narodu“ stoji 2 dinara. Dobije se kod mene. Zdravo! Dušan M. Bogunović, Zagreb, Ilica br. 7.

— **Topola in Slovenci.** Prejeli smo: Pokret, ki je izšel iz vrst slovenske omladine in hoče v vseh krajih države pripraviti potujočim dijakom, profesorjem in učiteljem gostoljubno ognjišče, razširil se je in ogrel za to stvar celokupno jugoslovansko mlado inteligenco. Vodstvo Ferijalnega Saveza se je že zdavnaj zainteresiralo za Topolo, srce Šumadije, zibelko naše slobode, kajti vsak naš potnik treba, da obiše in se pokloni manom naših osvoboditeljev v zadružbini velikega kralja Petra in na grobovih junačkov na Ceru in drugod. Topolska cerkev je odstopila Ferijalnemu Savezu za dom FS v Topoli — Karadžorjev konak, prvo vladno palačo Osvoboditelja Srbije, junaškega Karadžordja. Ta konak so Nemci napol razdeljali. Popravke zgradbe so proračunjene na 100.000 K. FS. se je obvezal, da ga popravi in v dobrem stanju vzdržuje. V imenu slovenske šolske omladine, profesorjev in učiteljev

se obračamo s tem pozivom na slovensko javnost, da ona zbere gornjo svoto, da Slovenci rešimo zgodovini historičen spomenik junaške Šumadije in ga posvetimo svrhu Ferijalnega Saveza. Naj se na vseh žahnih zborovanjih po kralju Petru zbira prispevke v gornji namen; ne ostajajmo samo pri besedah! — Ljubljana, 22. avgusta 1921. **Dr. Janže Novak**, glavni poverjenik Fer. Saveza.

— **Drugi sestanek vrtnaric** se vrši 10. septembra ob 14. uri popoldne v gostilni pod Rožnikom. Zbirališče ob pol 2. uri v Zvezdi. Prosi se polnoštevilne udeležbe. — Klara Baloh-ova.

— **Tovarišem udeležencem kmetijskega tečaja na Grmu** izrekam tem potnim svojo najiskrenjejo zahvalilo za skupno sliko, ki so mi jo poklonili! Izredno vesel sem je, in biti mi če živ spomin na krasne ure, ki sem jih preživel med vrliimi tovariši! Barje, 28. avgusta 1921. Črnagoj.

Neodrešena domovina.

— **Čiste diference** so nastale v zadnjem času med slovenskim učiteljstvom v zasedenem ozemlju radi znane Kleinmayrove izjave, ki jo je le-ta podal dne 5. maja t. l. na deželni učiteljski konferenci v Trstu. Zadnje številke tržaškega „Učit. Lista“ kažejo vso to bojevitost v najvišji meri. Mi smo svoječasno po »Edinosti« posteli odstavek te izjave ter protestirali proti njeni vsebini. Danes vidimo, da nismo bili osamljeni med učiteljstvom. Na zborovanju sezanskega učiteljskega društva v Dutovljah dne 16. junija se je vnela ostra debata o izjavi, ki zagotavlja »zvestobo do domovine in odkritosrčne simpatije do močnega, velikodušnega in pravičnega italijanskega naroda, ki bo gotovo privolil v boljšo bodočnost in olajšal svoboden razvoj kulturnih sil slovenskega prebivalstva ter temu primeren razvoj njegovega šolstva.« V Dutovljah se je poudarjalo, da je izjava neiskrena in zgrešena, ker ne govori o istrskem šolstvu in preganjanju istrskega učiteljstva. Nič več in nič manj nismo rekli mi v 20. številki „Učit. Tovariša“, ko smo zapisali, da je K. slep in gluhi za vse ono, kar se godi našemu narodu, šoli in učiteljstvu zasedenega ozemlja in naj bi tov. K. raje povedal zolo resnico brez vsake trimesi ali pa previdno — molčal! Naše mnenje je in ostane: Če je na deželni učiteljski konferenci že moralo priti do kake izjave od strani slovenskega učiteljstva, naj bi se tedaj spregovorilo — v božjem imenu! — nekaj besed na naslov novih laških gospodarijev, ni pa bil na mestu slavospev na laško velikodušnost in pravičnost v obliki kakor se je to dogodilo od strani tov. K., pa naj je to izjavo on sam sestavil ali ne. Prosimo, kaj naj si misli ital. javnost, ki je čitala ono-le izjavo! Če nastopio kedaj pozneje — česar pa nas Bog varuj — še grenki trenutki, potem prijatelji, ne tožimo več, molčimo lepo, saj se nam obetajo v smislu slavosneva pod laškimi solcem nebesa na zemlji! Še nekaj! Kleinmayrova izjava je bila podana dne 5. maja t. l. — od takrat so pretekli skoro štiri meseci. Položaj slov. učiteljstva v zasedenem ozemlju se ni naimanše zboljšal od onega časa. To kaže dovolj, da vse naše zatiranje lojalnosti in vsa naša uljudnost nista pri Italijanih prav nič zalegli in da je bila izjava prenglagljena in zgrešena. Pri tej svoji trditvi vztrajamo, pa naj nam očita prijatelj K. št. 15 „Učit. Lista“ z dne 15. avg.) »da za varno mejo skriti streljamo v ljudi, ki so pokazali tudi nekaj moštosti! Naj bo uverjen, da bi mi to svoje mnenje o njegovi izjavi vzdrževali tudi takrat, če bi nas ne ščitila nobena »varna meja«. Da pa smatra sedaj tov. K., ker je prečital ono izjavo pred laško konferenco, ta svoj nastop za junaštvo neke posebne vrste, pa res ni možato! Možato bi bilo, če bi tov. K. v brk povedal gospodom Lahom to, kar jim gre! Ne možatost, neke vrste uđinjania je bilo to! In slednjič: Ker so bile K. besede govorne v imenu slovenskega učiteljstva, zato je v naših očeh takratna njegova »možatost« se manj možata. — Obrstni besedam, prijatelj Ferdo, tak vtis sem dobil takrat, ko sem čital Tvojo izjavo v ljubljanskih dnevnikih, ravnotak vtis imam o njej sedaj, ko sem io čital izpod Tvojega peresa v »Učit. Listu«! P. P.

— **V Škodnikovem zavodu v Tolminu** je bilo na koncu šolskega leta 96 gojencev in gojenk, ki so obiskovali tamkajšnje slovensko učiteljske. 80 gojencev je bilo sposobnih za vstop v višji razred, 10 jih bo delalo naknadne izpite v oktobru. 6 jih pa ni izdelalo. Rok za vlaganje prošelj v svrhu sprejema v zavod je pretekkel 15. t. m.

— **Smrtna kosa.** Umril je v Kopru po daljšem bolehanju tov. Josip Bertok, nadučitelj na Škofijah pri Kopru v 40. letu svoje starosti. Pokojnik je bil jako delaven mož v šoli in izven šole, zato ga je ljudstvo na Koperščini zelo ljubilo in spoštovalo. Blag mu spomin!

— **Delegacijsko zborovanje slovenskega učiteljstva zasedenega ozemlja** dne 10. in 11. septembra v Vipavi obeta biti zelo vñharno. V razpravo pride vprašanje, je-li naj ostane učiteljska organizacija zgoli strokovna, kakor je doslej bila, al naj nastopi pot politično-socialističnega značaja, kakor to zahtevata tovariša Hreščak in Pahor. Učiteljsko društvo za Trst in okolice se je soglasno odločilo za prvo log tolv. Kleinmayra, da bodi »Zveza« samo strokovnega značaja. Istega mnenja sta po veliki večini tudi učiteljsko društvo za goriški in tolmnski okraj. Po vsem tem je že vnaprej sklepati, da prodre to sledeje stališče na zborovanju v Vipavi z veliko večino.

— **Rumunske šole v Istri!** Italijanska vlada je sporočila romunski vladi sklep, da otvori v nekaterih vaseh Istre, kjer prebivajo ostanki nekdanjih priseljenih Vlahov, ki seveda danes niti ne sanjajo več o svojem materinem jeziku, šole za romunskim učnim jezikom, da se jim da tako možnost izobraziti se v ljudski šoli v svojem domačem jeziku. V svojem poročilu ugotavlja laška vlada, da je v Istri še okoli 20.000 Rumunov, kar seveda ne odgovarja resnici ni najmanje. V svoji veliki ljubezni, ki jo kaže ital. vlada do istrskega šolstva, je iztaknila celo to revno pozabljeno paro, samo da bi lahko na njen račun pokazala svetu svojo pravičnost in ljubezen do vseh narodnih manjšin v državi. Tolklo poštenja in časti na laška vlada nima, da bi dala dvetretlinski večini istrskega naroda, Hrvatom, vse šole in tiste prostosti, ki so jih že imeli pred prihodom Kalabrežev.

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, muzikalije, tiskovine i. t. d. prodaja in sprejema zanje naročnino knjižarna „Učiteljske tiskarne v Ljubljani“, Franciškanska ulica števil. 6.

Bugarska zverstva u vranjskom okrugu, I. i II. knjiga. Napisao Sreten Dinčić. Štamparija Narod, Vlakovića 4 u Beogradu. Cena prvi knjige 5, drugi 8 din. — Pisatelj, ki je šolski nadzorNIK v I eskovcu v Srbiji, nam piše: »Šaljem Vam prvu i drugu knjigu »Bugarska zverstva« s molbom, da bi ste jih preporučili Vašim čitaocima, kako bi i oni videli šta su sve Bugari počinili po Srbiji za vreme okupacije.«

— **Znameniti Srbi.** Novosadska učiteljska tiskarna »Natošević« je začela izdajati zbirko knjig pod gorenjim naslovom, Kot prva knjiga je izšla »Stogodišnjica dr. Gorgija Natoševića«, ki smo io že omenjali v našem listu. Sedaj je zagledala svetlo druga knjiga te zbirke »Mladi Miletić« iz peresa dr. Milana Savića. Slov. učiteljstvu, ki se hoče poglobiti v življenje in delovanje zaslužnih mož naših srbskih bratov, priporočamo obe navedeni deli. Naročata se v knjižarni »Natošević« v Novem Sadu. Cena prvi je 10, drugi pa 7 dinarjev.

— **Über die Grundlage der Erziehungsllehre.** Von dr. Woj. R. Grundlago. Verlag Herman Beyer & Söhne (Herzogl. Sächs. Hofbuchhändler) in Langensalza 1921. — Knjiga obravnava temeljna vprašanja vzgojslovja ter razpravlja v prvi vrsti o načelih, ki sta jh podla na polju vzgojslovja Herbart in Pestalozzi. Knjigo je dobili pri gori imenovani založbi v Nemčiji ali pa pri pisatelju v Jagodini v Srbiji.

— **Učiteljska ručna biblioteka.** Uredjuje Dušan Ružič, učitelj. Novosadsko učiteljstvo se giblje prav pridno na izvzensolskem, zlasti na književnem polju. V zbirki pod gorenjim naslovom je izdalo letošnje leto že štiri knjizice in sicer: 1. St. M. Mijatović: Školska Administracija, cena 5 din.; 2. Čedomil M. Todorović: Letopis osnovne šole, cena 2.50 din.; 3. Metodi dečjeg poučavanja; 4. Čedomil M. Todorović: Učebnici u osnovnoj školi, cena 3 din. — Vsa navedena dela segajo globoko v učiteljsko življenje, zato jih toplo priporočamo vsem, ki se zanimajo za delo naših srbskih tvarišev. Naročila je nasloviti na knjižarno »Natošević«, Novi Sad.

— **Djački Atlas »Naša domovina« zemljopisna crtanika za učeničke,** uredio Dušan Ružič, učitelj.

I. deo. Gornje Podunavlje i Pottise - Vojvodina: Crteži Bačke, Banata, i Srema sa zemljopisnim gradivom i celokupnom mapom tih krajeva. Cena 5 dinara.

II. deo. Podunavlje, Povardarie, Podrimlje-Srbija — i sliv Škadarskog jezera — Crna gora: Crteži slivova Save, Drine, Ibra i Zapadne Morave; Velike Morave, Donjeg Dunava, Timoka i Južne Morave; Škadarskog jezera i Drina; Vardara i Strumice sa zemljopisnim gradivom i četrdeset raznih crteža. Cena 6 dinara.

III. deo. Bosna i Hercegovina, Hrvatska i Slavonija, Dalmacija, Slovenija i Istra. Crteži i mapá tih krajeva.